

Beslag- en Executierecht in de (dagelijkse) praktijk

mr. H.A. Stein

Beslag- en Executierecht In de (dagelijkse) praktijk

3e druk

H.A. Stein – Breda
Brave New Books – Rotterdam
2016

H.A. Stein

Beslag- en Executierecht in de (dagelijkse) praktijk

Brave New Books – Rotterdam

H.A. Stein – Breda

2016

224 pag. – 24 x 17 cm

ISBN: 978 94 02 145601

NUR: 820

© 2016 mr. H.A. Stein

Behoudens de uitzonderingen in of krachtens de Auteurswet van 1912 mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopiën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Hoewel bij de realisatie van deze uitgave een zo groot mogelijke nauwkeurigheid en correctheid werd nagestreefd, kunnen aan de inhoud geen rechten of aanspraken worden ontleend. In individuele gevallen is juridische advisering door een terzake kundig rechtsgeleerd raadsman altijd wenselijk en vaak noodzakelijk. De auteur en/of de uitgevers wijzen iedere aansprakelijkheid voor eventuele (druk)fouten, onvolkomenheden en onvolledigheden van de hand.

www.vancooth.nl

I. Voorwoord

Dit boek vormt de weerslag van syllabi geschreven voor cursussen over het beslag- en executierecht voor advocaten. Tevens zijn een aantal bijdragen voor juridische tijdschriften in de tekst verwerkt.

Het boek is bedoeld als een praktische kennismaking met het beslag- en executierecht en mist dan ook de volledigheid en theoretische onderbouwing die zo kenmerkend is voor handboeken en compendia op dit terrein. Dat neemt niet weg dat geprobeerd is de relevante rechtspraak op de behandelde onderwerpen zo veel mogelijk te verwerken.

Deze editie is bijgewerkt tot januari 2016.

H.A. Stein

Dig. I.1.10

Iuris praecepta sunt haec:

Honestum vivere

Alterum non laedere

Suum cuique tribuere

I.	Voorwoord	5
II.	Algemeen	13
1.	Doel en grondslag van beslag	13
2.	Aansprakelijkheid	16
3.	Waarom toch beslag?	19
4.	Doel van verhaalsbeslag	20
	Individualisering verhaalsobject	20
	Blokken beschikkingsmacht	21
	Voorwaarde voor uitdeling	23
	Aankondiging verhaalszoeker	23
5.	Vatbaar voor verhaalsbeslag	23
6.	Schuldeisers	28
7.	Ambtenaar	29
8.	Liquidatie van geldvorderingen	29
9.	Kwaliteitsrekening	30
10.	Wettelijke regeling beslagen	30
11.	Rechtskarakter van het beslag	33
12.	Overdraagbaar? Nevenrecht?	33
13.	Territoriale werking	35
	Europese Unie	36
	Buiten EU	36
	Plaats van betaling	39
III.	Voorafgaande maatregelen	43
14.	Bevoegde voorzieningenrechter	43
15.	Omschrijving vorderingsrecht	47
16.	Omschrijving beslagobject	48
17.	Zaken voor de huishouding	50
18.	Vrees voor verduistering	53
19.	Begroting vordering	54
20.	Eis in de hoofdzaak	54
21.	Gerechtelijke bewaring	61
22.	Geschillenbewind	63
IV.	Beslag op roerende zaken	65
23.	Wijze van beslag	65
24.	Blokking beschikkingsmacht	66
25.	Gerechtelijke bewaring	67
26.	Executie	69
27.	Uitdeling	71
V.	Beslag op vorderingen (derdenbeslag)	73
28.	De vordering waarop	73
29.	De vordering waarvoor	74

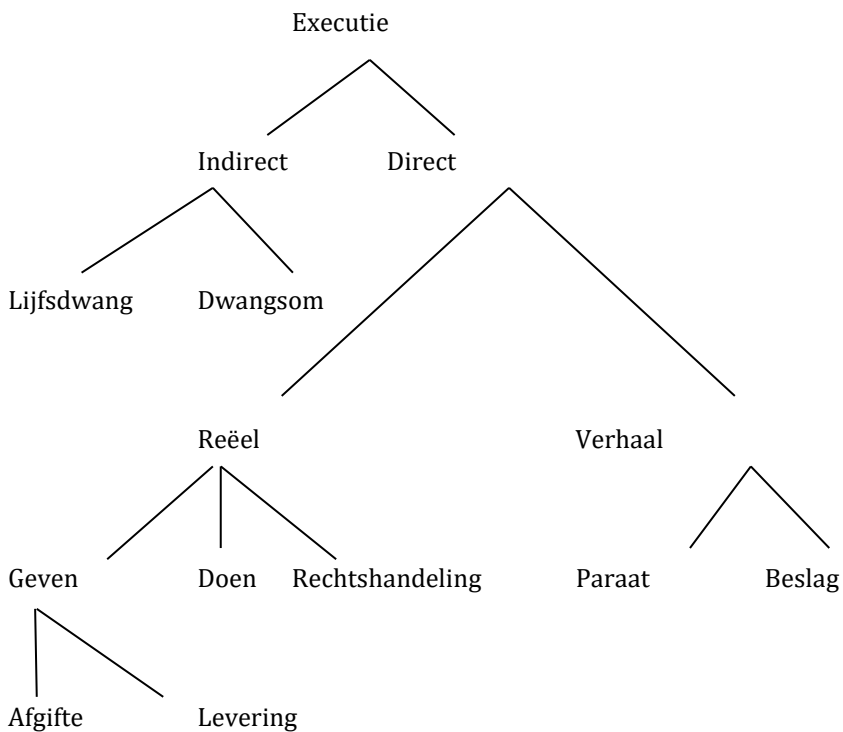
30.	Geldvorderingen op naam	76
	Cessie of verpanding	77
	Schade-uitkering	78
	Gemeenschap	79
	Periodieke uitkering en beslagvrije voet	83
	Verkapt loon	92
31.	Wijze van beslag	92
32.	Blokkering beschikkingsmacht	93
33.	(Over)betekeningsperikelen	93
34.	Verklaringsstadium	96
	Derdenverklaring: wanneer?	96
	Derdenverklaring: hoe?	97
	Derdenverklaring: niet afgelegd of niet deugdelijk	98
	Derdenverklaring: bindend?	100
VI.	Beslag op onroerende zaken	105
35.	Blokkering van de beschikkingsmacht	105
36.	Gerechtelijke bewaring	106
37.	Beslag tot verhaal	106
38.	Beslag tot levering	108
39.	Veldvruchten en beplantingen	108
40.	Executie door beslaglegger	109
41.	Executie door hypotheekhouder	111
VII.	Schip en luchtvaartuig	115
42.	Algemeen	115
43.	Beslag op schip	115
	Begrip schip	115
	Bevoorrechte vorderingen	116
	Bevoegdheid deurwaarder	116
	Beslaglegging	117
	Woonplaats keuze	117
	Betekening	118
	Bewaring	118
44.	Beslag op luchtvaartuig	119
	Luchtvaartuig	119
	Beslaglegging	120
	Inschrijving in registers	121
	Betekening	121
	Bewaring	122
VIII.	Bijzondere beslagen	123
45.	Overzicht	123
46.	Fiscaal beslag	124
47.	Loonbeslag	128

48.	Alimentatiebeslag	129
49.	Eigenbeslag	130
50.	Maritaal Beslag	131
51.	Deelgenotenbeslag	132
52.	Paulianabeslag	133
53.	Vreemdelingenbeslag	134
54.	Bewijsbeslag	136
55.	Strafrechtelijk beslag	137
56.	Bestuursrechtelijk beslag	139
57.	Overige vermogensrechten op naam	140
IX.	Einde, executie en opheffing van beslag	143
58.	Beëindiging van beslag	143
59.	Termijnoverschrijding	143
60.	Verjaring	144
61.	Executie	145
	Algemeen	145
	Executoriale titel	145
	Ambtenaar	146
	Verhaalsexecutie van onroerende zaak	147
	Verhaalsexecutie roerende zaken	148
	Verhaalsexecutie van geldvorderingen	148
	Verhaalsexecutie van vordering tot levering	149
	Kwaliteitsrekening	149
	Reële executie roerende zaak	150
	Ontruiming onroerende zaak	150
	Reële executie van levering	151
	Reële executie van feitelijk doen of teniet doen	151
	Reële executie tot afgifte	152
	Reële executie van een rechtshandeling	154
62.	Opheffing door beslaglegger	155
63.	Opheffing door rechter	155
	Bevoegde rechter	155
	Belanghebbenden	157
	Schorsing van executie	158
	Gronden voor opheffing	159
	Toetsingscriteria voor opheffing	160
	Op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen	161
	Onnodig of onrechtmatig beslag	162
	Voldoende zekerheid	163
	Werking opheffing	165
64.	Opheffingsformaliteiten	167
65.	Cumulatief beslag	167
	Cumulatief beslag op zaken	169

	Cumulatief beslag op vorderingen	170
66.	Botsende beslagen	173
67.	Uitdeling	175
	Algemeen	175
	Rangregeling	175
	Voorrecht	176
	Preferentielijst	177
X.	Lijfswang (gijzeling) en dwangsom	181
68.	Lijfswang (gijzeling)	181
69.	Dwangsom	187
	Geschiedenis	187
	Karakteristiek	189
	Voor- en nadelen	190
	Nevenrecht	191
	Hoofdveroordeling	191
	Dwangsomrechter	196
	Betekening	201
	Dwangsommodaliteiten	202
	Formulering en bewijslast	203
	Dwangsom en meerdere prestaties	203
	Dwangsom en pluraliteit van schuldenaren	204
	Dwangsom en verrekening	205
	Gemaximeerde dwangsom	205
	Geen schadevergoedingsfunctie	206
	Geen nadere titel	206
	Wijziging van opgelegde dwangsom	207
	Executiegeschillen	210
	Faillissement, surséance en schuldsanering	211
	Overlijden van veroordeelde	213
	Overlijden schuldeiser	215
	Verjaring	215
	Scheidsmannen	217
	Cumulatie van dwangsom en lijfswang	217
70.	Verrekening als indirecte reële executie	218
XI.	REGISTERS	219
71.	Literatuur	219

II. Algemeen

1. Doel en grondslag van beslag

Het wettelijk uitgangspunt is dat de schuldeiser er recht op heeft dat de hem toekomende prestatie daadwerkelijk wordt verricht. De schuldeiser moet die prestatie dus kunnen afdwingen. Het afdwingen van de verschuldigde prestatie op zodanige wijze dat die prestatie daadwerkelijk wordt verricht, is de *directe executie*.

Tegenover de directe staat de indirecte executie. Daarbij wordt de schuldeiser door zeer sterke prikkels – dwangsom of lijfswang – tot ‘vrijwillige’ nakoming gemotiveerd. Indien die prikkel niet werkt, moet de schuldeiser genoeg nemen met het surrogaat in de vorm van dwangsommen. Dat alles blijft in dit boek buiten bespreking.

De tenuitvoerlegging van een rechterlijke uitspraak vormt een integraal onderdeel van het fundamentele recht op een eerlijk proces binnen een redelijke termijn ex art. 6 EVRM, zie EHRM 19 maart 1997, *LJN:AD2709*, NJ 1998, 434 *Horsnby/Griekenland*. Het EHRM heeft sedertdien bij herhaling bevestigd dat op de overheid de plicht rust er zorg voor te dragen dat ieder persoon, beschikkend over een finale en partijen bindende rechterlijke beslissing, het recht heeft op daadwerkelijke tenuitvoerlegging en dat het recht op toegang tot de rechter (*Right to a court*): Would be illusory if a Contracting State's domestic legal system allowed a final binding judicial decision to remain inoperative to the detriment of one party.

Het uitgangspunt dat rechterlijke uitspraken dienen te worden nageleefd en dat de nakoming zo nodig kan worden afgedwongen is dan ook fundamenteel voor een rechtstaat, zie bijv. Hof 's-Hertogenbosch, 11 juli 1995, NJ 1996, 78, *Maessen c.s./KVBBB*

Dat alles neemt niet weg dat de nationale overheid de plicht heeft voor de tenuitvoerlegging van rechterlijke uitspraken acht te slaan op proportionaliteit tussen executie en belangen van de geëxecuteerde en eventuele derden. Zie Recommendation Rec(2003)17 van de Committee of Ministers van de Raad van Europa: During the enforcement process, a proper balance should be struck between claimants' and defendants' interests, bearing in mind, in particular, the provisions of both Article 6 and 8 of the ECHR. Where appropriate, the interest of third parties should also be taken into account. When the enforcement process concerns family law matters, the interests of the members of the family should be taken into account; in addition, when the enforcement process concerns, in particular, the right of children, the best interest of the child should be a primary consideration, in accordance with international and national law.

De privaatrechtelijke directe executie wordt bewerkstelligd doordat de prestatie waartoe de schuldenaar verplicht was maar die hij weigert te verrichten, in zijn plaats en voor zijn rekening door een *remplaçant* wordt verricht. Het dwangelement bij deze directe executie bestaat niet in fysieke dwang – zoals bij lijfswang -, maar hierin dat de schuldenaar lijdzaam moet toezien dat de remplaçant de verschuldigde prestatie verricht.

De directe executie komt in twee vormen voor, afhankelijk van de geweigerde en dus af te dwingen prestatie. Indien de schuldenaar een geldelijke prestatie - dus een geldsom - verschuldigd is, vindt de directe executie plaats door verhaal (verhaalsexecutie): de schuldenaar moet gedogen dat de deurwaarder, als zijn

remplaçant, doet wat de schuldenaar had behoren te doen, namelijk verkoop van goederen van de schuldenaar teneinde uit de opbrengst ervan de schuldeiser te bevredigen. Die gedwongen verkoop of uitwinning is het executiemiddel van de verhaalsexecutie.

Dit procédé berust op art. 3:276 BW. Voordat tot uitwinning kan worden overgegaan, moet een keuze worden gemaakt uit de in beginsel aansprakelijke goederen van de schuldenaar. Die keuze heet: beslag.

Niet alle schuldeisers zijn tot voorafgaand beslag genoodzaakt, want de wet verklaart sommige schuldeisers tot rauwelijkse uitwinning bevoegd. Die bevoegdheid heet parate executie. Zij veronderstelt dat het verhaalsobject reeds is aangewezen. Dat is bij de parate executanten (pand- of hypotheekhouder) inderdaad het geval.

Krachtens art. 3:276 BW kan de schuldeiser zijn vordering 'op alle goederen van zijn schuldenaar' verhalen, dus niet op goederen van een derde. Op dit beginsel bestaan echter uitzonderingen. Daarom kan de schuldeiser van een economisch eigenaar geen beslag leggen op het goed – dat immers rechtens eigendom van een derde is –, doch slechts op de rechten die de economische eigenaar tegen de juridische eigenaar te zijner tijd kan doen gelden. Die rechten zijn begrijpelijkerwijze meestal geen aanlokkelijk beslag- en verhaalsobject.

Zowel verhaalsbeslag door de schuldeiser als executie door de pand- of hypotheekhouder hebben hetzelfde doel: de te gelde making van een vermogensbestanddeel van de schuldenaar om uit de opbrengst ervan de schuldeiser te voldoen. In het huidige recht (sinds januari 1992) is die tegeldemaking bij verhaalsbeslag en executie op analoge wijze geregeld.

In het huidige recht dienen te worden onderscheiden:

- beslag tot verhaal;
- beslag tot afgifte;
- beslag tot bewaring.

De beslagen dienen een verschillend doel. Het beslag tot verhaal is gericht op het verkrijgen van geld, het beslag tot afgifte is gericht op het verkrijgen van een of meer bepaalde goederen, het beslag tot bewaring is gericht op het bijhouden van een gemeenschap (maritaal beslag) of zaken (bewijsbeslag) of strekt ter voorkoming van toedeling aan een andere deelgenoot (deelgenoten beslag) of juist tot toekenning aan een bepaalde partij (paulianabeslag). De laatste categorie komt uitsluitend in conservatoire vorm voor en kent geen executoriale tegenhanger.

Indien de schuldenaar een *niet-geldelijke prestatie* verschuldigd is, is directe tenuitvoerlegging mogelijk door middel van reële executie.

2. Aansprakelijkheid

Degene die beslag legt of overgaat tot executie van een executoriale titel die slechts uitvoerbaar bij voorraad is verklaard, laadt een risico-aansprakelijkheid op zich. Dat betekent dus dat ieder die conservatoire of executoriale maatregelen neemt zonder te beschikken over een in kracht van gewijsde gegane executoriale titel risico-aansprakelijk is, indien naderhand wordt vastgesteld dat hem geen vorderingsrecht toekomt.

– risicoaansprakelijkheid voor de partij;

Een redelijke wetstoepassing leidt er toe om aan te nemen, dat degene die een conservatoir beslag legt, voor eigen risico handelt, met dien verstande dat de door het beslag geleden schade - bijzondere omstandigheden daargelaten - door hem moet worden vergoed, indien het beslag ten onrechte gelegd blijkt te zijn, en dat het aan zijn aansprakelijkheid voor deze schade niet kan afdoen dat hij, op verdedigbare gronden van het bestaan van zijn vorderingsrecht overtuigd, bij het leggen van het beslag niet lichtvaardig heeft gehandeld, aldus HR 15 april 1965, NJ 1965, 331 *Snel/Ter Steege*.

Dit is vaste rechtspraak, zie o.a. HR 21 februari 1992, NJ 1992, 321, *Van Gastel q.q. en Van de Laar q.q./Elink-Schuurman q.q.*, HR 13 januari 1995, NJ 1997, 366 *Ontvanger/Bos* m.nt. CJHB en HR 19 mei 2000, NJ 2000, 603 *W/Staat*.

Zelfs de dreiging met executie, en dus met beslag, schept al een risicoaansprakelijkheid, aldus HR 19 mei 2000, NJ 2000, 603 *W/Staat* m.nt. HJS en HR 19 februari 1999, NJ 1999, 367:

Bovendien moet in beginsel worden aangenomen dat de partij die door dreiging met executie van dwangsommen de veroordeelde heeft gedwongen tot medewerking aan uitvoering van het uitvoerbaar bij voorraad verklaarde vonnis, voordat dit in kracht van gewijsde is gegaan, onrechtmatig heeft gehandeld en deswege schadeplichtig is, wanneer het vonnis met de daarin begrepen veroordeling in hoger beroep wordt vernietigd. Uit het voorgaande volgt dat, anders dan het Hof heeft aangenomen, het hoger beroep van het vonnis van de Rechtbank alsnog wijziging kan brengen in de rechtsverhouding tussen partijen, die door het vonnis en de uitvoering daarvan is ontstaan, en dat vernietiging in hoger beroep kan leiden tot ongedaanmaking van hetgeen ter uitvoering van het vonnis is verricht en tot vergoeding van schade.

Wees er op bedacht dat voor de executie van een vonnis niet noodzakelijk is dat het in kracht van gewijsde is gegaan of uitvoerbaar bij voorraad is verklaard. Een vonnis kan ook als het niet uitvoerbaar bij voorraad is verklaard ten uitvoer worden gelegd zolang geen rechtsmiddel tegen het vonnis is aangewend (zie HR 12 januari 2001, NJ 2001, 158 Kühr/De Bont).

De advocaat die beslag legt neemt eveneens een risico. Het beslag schept:

- disciplinaire aansprakelijkheid voor de advocaat;

Regel 19

De advocaat is verplicht, alvorens hij overgaat tot het nemen van rechtsmaatregelen en in het bijzonder tot het nemen van executiemaatregelen, zijn wederpartij of, zo deze wordt bijgestaan door een advocaat, die advocaat van zijn voornemen kennis te geven. In beginsel dient hij daarbij een redelijke termijn voor beraad te geven. Waar redelijkerwijs mogelijk voert hij overleg over het tijdstip van behandeling van een zaak.

- onder omstandigheden een schadevergoedingsplicht van de advocaat jegens de cliënt of zelfs jegens derden.

De beslagene en/of de derde-beslagene die handelt in weerwil van het gelegde beslag laadt eveneens een aansprakelijkheid op zich.

- De (derde)beslagene die beschikt over een vermogensbestanddeel dat getroffen is door beslag, maakt zich schuldig aan een strafbaar feit (art. 198 Sr: maximaal 4 jaar gevangenisstraf of geldboete van maximaal € 25.000).
- De derde-beslagene die geheel of gedeeltelijk beschikt over een vermogensbestanddeel in weerwil van een gelegd beslag en/of geen of een onjuiste verklaring aflegt, loopt bovendien (maximaal) het risico zelf de vordering aan de beslaglegger te moeten voldoen (art. 475h, 477a Rv).

De notaris die medewerking verleent aan beschikking over registergoed in weerwil van een beslag is niet verzekerd voor de daaruit voortvloeiende schade, omdat die schade voortvloeit uit het niet (voldoende) nakomen van rechercheplicht, tenzij hij de verkrijger uitdrukkelijk voor de risico's heeft gewaarschuwd.

- De notaris – onder wie beslag is gelegd – is bij een onjuiste afwikkeling

tevens tuchtrechtelijk aansprakelijk.

De notaris dient, aldus Hof Amsterdam 26 juni 2008, LJN BD5766

Er blijkt van te geven voldoende kennis te hebben van de door hem in een beslagsituatie (...) jegens de diverse betrokkenen te betrachten zorgvuldigheid.

Zie ook Hof Amsterdam 26 juni 2008, LJN BD5763:

Zeker nu het beslagrecht voor het notariaat geen dagelijkse materie is, had (...) voor de notaris aanleiding moeten zijn om zich nader in de bepalingen omtrent het (derden)beslag te verdiepen en niet zonder meer tot uitbetaling van het depot over te gaan.

De notaris dient in geval van derdenbeslag onder hem, aldus Hof Amsterdam 8 maart 2007 L:JN BA0741, zo snel mogelijk nadat de termijn van vier weken na het leggen van het beslag is verstreken een derdenverklaring (...) af te leggen en de verkoopopbrengst (...) af te dragen.

Anders overigens: Hof Amsterdam 26 juni 2008, LJN BD5766, waarin geoordeeld werd dat de notaris niet verweten zou kunnen worden dat hij reeds binnen 4 dagen na het leggen van het beslag de verklaring aflegde en de gelden aan de beslaglegger uitbetaalde. Tegen dat oordeel richt zich – terecht - A.W. Jongbloed, WPNR (2008) 6775, pag. 879.

De notaris dient bedacht te zijn op een hem meegedeelde schorsing van de executie. Een betaling van onder een beslag vallende gelden aan de beslaglegger voordat hem de schorsing is aangezegd, is geldig (Hof Amsterdam 26 juni 2008, LJN BD5766), een betaling nadat de schorsing is aangezegd is klachtwaardig (Hof Amsterdam 26 juni 2008, LJN BD5763) en kan er toe leiden dat de notaris aansprakelijk is ter hoogte van het bedrag van die betaling (art. 475h Rv).

De notaris die ten onrechte medewerking weigert aan het transport van een beslagen registergoed, is aansprakelijk voor de daaruit voortvloeiende schade, vgl. HR 13 juni 2003, NJ 2003, 521:

Zoals het Hof in rov. 5.1 heeft vooropgesteld rustte het beslag slechts op het aandeel van de man in de woning. Dit beslag vormde derhalve geen beletsel om het aandeel van de vrouw in de woning aan de man toe te delen, zoals het Hof ook zelf heeft overwogen. De notaris heeft mitsdien ten onrechte op de grond dat voormeld beslag was gelegd, geweigerd mee te werken aan het passeren van de akte van toedeling. Niet het handhaven door de vrouw van het gelegde beslag, maar de weigering van de notaris om mee te werken aan het passeren van de akte van toedeling moet dan ook worden aangemerkt als oorzaak van de verdere vertraging bij de afwikkeling van de verdeling. Er zijn geen gronden (aangevoerd) die rechtvaardigen dat de weigering van de notaris tot medewerking en de daardoor veroorzaakte verdere vertraging bij de afwikkeling van de

verdeling, in de verhouding tussen de man en de vrouw voor risico moet worden gebracht van de vrouw.

3. Waarom toch beslag?

Beslag houdt verband met executie, maar moet daarvan worden onderscheiden. Het dient slechts ter voorbereiding van executie. Beslag is in beginsel geen doel op zich, maar een hulpmiddel bij het verkrijgen van datgene waarop de cliënt krachtens een vonnis recht blijkt te hebben.

De wettelijke grondslag voor *executie* wordt gevormd door art. 3:296 BW:

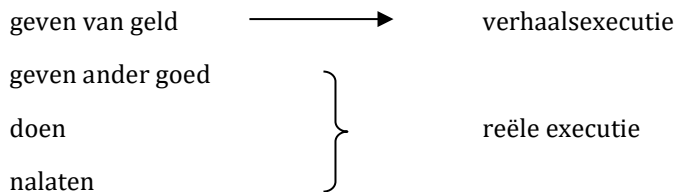
Tenzij uit de wet, uit de aard der verplichting of uit een rechtshandeling anders volgt, wordt hij die jegens een ander verplicht is iets te geven, te doen of na te laten, daartoe door de rechter, op vordering van de gerechtigde, veroordeeld.

Daar staat: een ieder die jegens een ander verplicht is iets te geven, te doen of te laten wordt daartoe veroordeeld, tenzij Daar staat niet dat de schuldenaar de prestatie zelf moet verrichten. Dus kan de schuldeiser de prestatie afdwingen; daartoe strekt art. 3:297 BW: een afgedwongen prestatie heeft dezelfde rechtsgevolgen als vrijwillige nakoming.

De wettelijke grondslag voor *verhaalsexecutie* is art. 3:276 BW:

Tenzij de wet of een overeenkomst anders bepaalt, kan een schuldeiser zijn vordering op alle goederen van zijn schuldenaar verhalen.

Het principiële verschil tussen de executie van art. 3:296 BW en de verhaalsexecutie van art. 3:276 BW loopt dwars door het in art. 3:296 BW genoemde begrip “geven”:

4. Doel van verhaalsbeslag

Doel van verhaalsbeslag is steeds:

- *individualisering* van het verhaalsobject;
- *blokking* van de beschikkingsmacht van de schuldenaar om verduistering van het beslagobject te voorkomen;
- voorwaarde voor deelneming aan *uitdeling* met betrekking tot de opbrengst van het in beslag genomen goed;
- aankondiging als verhaalsoeker.

Individualisering verhaalsobject

- Door het leggen van beslag op een bepaald beslagobject, wordt dat object aangewezen als het goed waarop de schuldeiser verhaal zal zoeken voor de voldoening van zijn vordering. Dit is dus een concretisering van art. 3:276 BW. Als aan het beslag nog geen executoriale titel ten grondslag ligt, vindt vooraf een marginale toetsing plaats door de voorzieningenrechter.

In geval van pandrecht en hypotheek, is reeds in onderling overleg tussen schuldeiser en schuldenaar het verhaalsobject geïndividualiseerd. Dat is tevens de reden dat de pand- en hypotheekhouder geen verlof nodig hebben van de voorzieningenrechter om beslag te leggen op het reeds geïndividualiseerde goed, alvorens tot executie over te kunnen gaan. Het ontbreken van die noodzaak om eerst langs de rechter te lopen, wordt het recht van *parate executie* genoemd.

Blokken beschikkingsmacht

Beslag heeft niet tot gevolg dat de beslagene beschikkingsonbevoegd wordt over het beslagobject. Eventuele beschikkingshandelingen verricht in weerwil van het beslag kunnen de beslaglegger niet worden tegengeworpen. Dat wil zeggen: de beslaglegger mag de handelingen *negeren*.

Zie ook HR 5 september 2008, LJN BC9351 *Forward/Lafranca*:

Een beslag ... leidt niet tot beschikkingsonbevoegdheid van degene ten laste van wie het beslag is gelegd, en staat dus ook niet in de weg aan overdracht van het beslagen goed aan een derde, maar brengt wél mee dat een vervreemding of bezwaring, tot stand gekomen na het beslag, ... niet tegen de beslaglegger kan worden ingeroepen.

In de wet wordt deze bevoegdheid tot het negeren van de handeling “vernietiging” genoemd. Dit is een onduidelijke en onjuiste term: er wordt immers niets “vernietigd”. Slechts het rechtsgevolg ten opzichte van de beslaglegger wordt aan de handeling ontnomen, indien de beslaglegger daarop een beroep doet.

Gevolg van vernietiging zou ook moeten zijn dat latere beslagleggers, die beslag legden nadat in weerwil van het eerdere beslag over het beslagen goed was beschikt, zich na het moment van “vernietiging” alsnog op het goed zouden kunnen verhalen. Door een zuivere vernietiging zou het goed immers weer in het vermogen van de beslagene vallen. Er keert echter niets terug. Een eventuele koper blijft gewoon eigenaar, zij het dat hij eigenaar is geworden van een beslagen goed en dus de rechten (en aanspraken) van de beslaglegger moet eerbiedigen.

Zie:

Art. 453a Rv	roerende zaak;
Art. 474e Rv	aandelen;
Art. 475h Rv	derdenbeslag;
Art. 505 Rv	onroerend goed;
Art. 566 Rv	schip;
Art. 584e Rv	luchtvaartuig.

Noch de beslagschuldenaar, noch degene met wie hij over het beslagobject heeft beschikt, kan de rechtshandeling die in weerwil van het beslag is verricht aantasten.

HR 15 maart 1940, NJ 1940, 848, *De Boer/Haskerveenpolder*, herhaald in HR 25 januari 1991, NJ 1992, 172, *Tribosa*:

Alleen de schuldeischers, wier belangen zijn verkort door het aangaan van overeenkomsten betreffende aan den eigenaar (=schuldenaar) toekomende huurvorderingen (=beslagobject), kunnen de nietigheid daarvan invoeren. ... Het beroep op deze nietigheid is niet aan een bepaalden vorm gebonden, doch een eenvoudige wilsverklaring tegenover de belanghebbenden is voldoende.

HR 21 juli 1944, NJ 1944, 576, *Landbouwersbank/Ringel*:

De bepaling van 505 brengt niet mee dat de Bank door de overschrijving van de vroeger opgemaakte koopakte, na den dag der overschrijving van het proces-verbaal der inbeslagneming, geen eigenares kon zijn geworden van het beslagen goed tegenover den beslaglegger, doch deze bepaling handhaaft slechts de rechten van den beslaglegger uit het beslag ondanks de eigendomsoverdracht, aldus, dat voor den beslaglegger op het goed ook in handen van den nieuwen verkrijger verhaal mogelijk blijft voor de vordering tot zekerheid waarvan het beslag is gelegd.

Hypotheek gevestigd op een onroerende zaak na een eerste beslag op die zaak en vóór een opvolgend beslag op die zaak, kan uitsluitend jegens de opvolgend beslaglegger worden ingeroepen, niet tegen de eerste beslaglegger, zie HR 25 oktober 1985, NJ 1987, 18, *Ontvanger/Amro*.

Faillissement van beslagdebiteur/hypotheekgever, uitgesproken nadat eerst conservatoir beslag is gelegd op onroerende zaak en vervolgens op die zaak een recht van eerste hypotheek is verleend. De hypotheekhouder kan zich niet op het hypotheekrecht beroepen jegens de curator die de rechten van de beslaglegger uitoefent. De opbrengst valt - ten belope van de vordering waarvoor het beslag is gelegd - in de boedel. De hypotheekhouder is bij de beslaglegger achtergesteld bij de uitdeling, aldus HR 13 mei 1988, NJ 1988, 748, *Banque de Suez/Bijkerk q.q.* Het algemene faillissementsbeslag absorbeert als het ware het eerdere beslag en de curator kan de bevoegdheid van de beslaglegger uitoefenen de na het beslag, doch voor het faillissement, verrichte rechtshandeling te negeren.

Zie ook HR 20 februari 2009, LJN BG7729, RvdW 2009, 322 *Ontvanger/mr. De Jong q.q.*: Indien de beslagene/gefaillieerde in weerwil van het beslag over het beslagen goed beschikt, kan die vervreemding ex art. 453a lid 1 Rv niet tegen de beslaglegger worden ingeroepen. Dat brengt mee dat de beslaglegger bevoegd blijft zijn recht tot verhaal op de in beslag genomen zaak voort te zetten, ook al maakt die zaak geen deel meer uit van het vermogen van de schuldenaar. De beslaglegger behoudt die bevoegdheid ook indien de schuldenaar in staat van faillissement wordt verklaard, omdat de niet meer tot het vermogen van de schuldenaar behorende zaak niet door het algemene faillissementsbeslag wordt getroffen. Indien de derde-verkrijger in staat van faillissement wordt verklaard en de beslagen zaak daarmee in de boedel van dat faillissement valt, heeft het bepaalde in art. 33 lid 2 Fw tot gevolg dat de beslaglegger die zaak niet meer met een beroep op art. 453a lid 1 Rv zelf kan uitwinnen alsof er geen

faillissement was. Zijn uit deze bepaling voortvloeiende verhaalsbevoegdheid is weliswaar niet tenietgegaan, maar kan nog slechts door de curator worden uitgeoefend. De beslaglegger kan in het faillissement opkomen voor zijn vordering uitsluitend om daarin naar de hem toekomende rang te worden erkend als bevoorrecht op de opbrengst van de zaak. De beslaglegger heeft geen aanspraak op afzonderlijke uitkering van de opbrengst of verdeling daarvan op de voet van art. 481 e.v. Rv, maar zal het hem toekomende langs de weg van de uitdelingslijst ontvangen.

Voorwaarde voor uitdeling

Het leggen van beslag op een bepaald object, is voorwaarde voor het meedelen in de executie-opbrengst van dat object. Het verdelen van de opbrengst geschiedt naar ieders onderlinge rang. Voorrang (pand en hypotheek) en voorrechten moeten in acht worden genomen (art. 3:278 BW) en concurrente crediteuren worden vervolgens gelijkkelijk behandeld. Dat betekent dat als de executie-opbrengst onvoldoende is om alle concurrente crediteuren integraal te voldoen, zij ponds ponds gewijs in de opbrengst delen.

Pas als de beslagleggers volledig zijn voldaan, naar hun onderlinge rang, en er nog een deel van de executie-opbrengst over is, kunnen de overige schuldeisers verhaal zoeken op die opbrengst.

Wees er op bedacht dat er een afwijkend regime geldt indien de beslagen worden gevolgd door een algeheel faillissementsbeslag.

Aankondiging verhaalszoeker

Dit geldt met name in geval van conservatoir beslag: de beslaglegger kondigt dan *door* het leggen van beslag aan dat het hem menens is en dat hij voldoening van zijn (gepretendeerde) vordering verlangt.

5. Vatbaar voor verhaalsbeslag

Het uitgangspunt voor verhaalsexecutie wordt gevormd door art. 3:276 BW: een schuldeiser kan zijn vordering verhalen op *alle goederen* van zijn schuldenaar.

In beginsel richt iedere vorm van verhaalsexecutie zich dus tegen de schuldenaar; slechts op goederen die hem toebehoren is verhaal mogelijk.